

De or bouwt mee

De bouw van een nieuw pand, verbouwingen en een nieuwe manier van werken. De or kan helpen bij het vooraf verwerken in de plannen van de gebruikerswensen en arbo-eisen. Dat voorkomt klachten achteraf.

Nicole Pikkemaat

De ramen kunnen niet open. We hebben onvoldoende rustige flexwerkplekken. De verkeerde werkhoogte is ingesteld. Het verkeersplan had anders gemoeten. Zomaar wat klachten die kunnen volgen op een bouwproject. Heel jammer, zeker als je bedenkt dat veel van die knelpunten te voorkomen waren geweest. Het is dan ook cruciaal vooraf goed na te denken over de wensen van de gebruikers en de richtlijnen voor arbeidsomstandigheden. De or kan hierin een belangrijke stimulator zijn. En dat niet alleen: hij heeft veel recht van spreken op basis van de Wet op Ondernemingsraden (WOR).

Tijdige betrokkenheid

Telkens weer constateren ondernemingsraden achteraf hoe belangrijk vroege betrokkenheid is. Het advies luidt dus: dwing je rechten af voordat de planvorming begint. Een bouwplan ontstaat niet zomaar. Het komt er omdat de huidige huisvesting niet voldoet, of om toekomstige problemen zoals ruimtegebrek, veroude-

ring en nieuwe eisen aan het werk voor te zijn. Het is goed als de or al in deze oriënterende fase kan meepraten.

De rechten van de or

Nieuwbouw en verbouwingen zijn belangrijke investeringen. Ook bij een adviesopdracht aan een extern bureau of een verandering van plaats, moet de or om advies worden gevraagd (artikel 25 WOR). Bij een nieuwbouwplan krijgt de or vaak te maken met onderdelen die vallen onder het instemmingsrecht (artikel 27 WOR), zoals een bedrijfshulpverleningsplan opstellen, regelingen omtrent de privacy, flexibilisering van de werktijden en telewerkregeling. Een bouwproject kan ook een organisatiewijziging met zich meebrengen. Functies kunnen veranderen, er vallen taken weg of er komen nieuwe taken bij. Of werkmethoden veranderen drastisch, bijvoorbeeld doordat een deel van het proces wordt gerobotiseerd. Dan moet de or aandacht besteden aan een goed doordacht pakket van voorzieningen en regelingen. Een dergelijk pro-

ces bestaat uit afzonderlijke stappen en elementen die elk een eigen advies en instemming behoeven.

Naast het adviesrecht en instemmingsrecht kan de or gebruikmaken van het initiatiefrecht (artikel 23 WOR), het informatierecht (artikel 31 WOR) en het recht op deskundige ondersteuning (artikel 14 WOR). Met het initiatiefrecht kan de or bijvoorbeeld zelf voorstellen doen over de gebouwindeling, op basis van een enquête of achterbanraadpleging. Het informatierecht helpt de or om belangrijke documenten over het bouwtraject tijdig te ontvangen. Het recht op deskundige ondersteuning kan de or bijvoorbeeld een externe arbodeskundige bieden om plannen en tekeningen te toetsen.

Aandacht voor arbo

Een bouwproject is complex en kan de or veel werk opleveren. Toch hoeft het niet zo tijdrovend en ingewikkeld te zijn als het op het eerste gezicht wellicht lijkt. De or kan ervoor kiezen het bouwproces op hoofdlijnen te volgen. Hij houdt zich op de hoogte van de belangrijkste documenten en richt zich verder op de planning, het proces en de gevolgen voor het personeel. Wat is de planning? Is het een haalbare planning? Wat zijn de gevolgen voor het personeel en hoe worden die ondervangen? Een belangrijk document is het programma van eisen. Aan de hand daarvan legt de organisatie haar wensen en eisen vast: indelingseisen, technische eisen voor geluidsisolatie, verlichting, de elektriciteitsvoorziening en de klimaatinstallatie. Aandacht voor arbo is dan essentieel, liefst zo vroeg mogelijk. Naarmate het bouwproces vordert is het duurder en ingrijpender om aanpassingen aan te brengen. Verlang dat een arbodeskundige de bouwplannen en ontwerpen (steeds) toetst. Dat kan de eigen preventiemedewerker zijn of de specialist van de arbodienst. Een ander aanknopingspunt geeft de in de

UIT DE PRAKTIJK: KLIMAATBEHEERSING

Een or heeft het initiatiefrecht benut om invloed te krijgen. Er waren veel klachten over de klimaatbeheersing in het huidige pand. De or heeft deze klachten verzameld en onderbouwd met rapportages en gesprekken met de bedrijfsarts. Na een briefwisseling was de bestuurder overtuigd. Dit vormde een belangrijke aanzet om aankomende verbouwingen anders aan te pakken. Ook leverde het de or veel positieve reacties op van de achterban.

Een bouwproject kan de or veel werk opleveren

Arbowet verplichte risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E), waarin een bedrijf alle knelpunten van de arbeidsomstandigheden inventariseert. Een RI&E is niet af zonder een plan van aanpak: een planning van maatregelen en termijnen. De maatregelen kunnen (deels) worden opgenomen in een bouwplan. Wellicht is er een Arbo-catalogus met praktische informatie en regels die gelden voor jouw sector.

Betrokkenheid medewerkers

Betrokkenheid van het personeel gedurende het bouwproces is een must. Een open discussie in de hele organisatie kan later veel barrières en frustraties voorkomen. Zeker als er toegewerkt moet worden naar een nieuwe manier van werken. Medewerkers hebben vaak ideeën over hoe hun eigen werksituatie te verbeteren is. Veel ongemakken zijn te voorkomen door die ervaringen vroegtijdig mee te nemen. Dit kan door zogenoemde gebruikersgroepen of

(nieuw)bouwcommissies in te stellen met daarin medewerkers van verschillende afdelingen of teams. Stimuleer dat de medewerkers op de hoogte worden gehouden over de stand van zaken van het bouwproject en de regelingen over de aanstaande (interne) verhuizingen. Dit kan op papier, maar soms kunnen maquettes, virtuele beelden of een proefopstelling helpen.

Het gebouw is af ...

Wanneer een gebouw er staat, hoopt iedereen een kant-en-klare situatie aan te treffen. De praktijk is nogal eens anders: kinderziekten als onbekendheid met nieuwe systemen, bouwstof in het ventilatiesysteem en obstakels en verhuisdozen voor de nooduitgangen. Gevaarlijk en frustrerend! Een praktisch en haalbaar verhuis- en introductieplan dat medewerkers op een prettige manier wegwijs maakt in het nieuwe gebouw, kan veel ellende voorkomen. Op een goede verhuis- en schoonmaakplanning volgt

een uitgebreide kennismaking met het nieuwe gebouw. Een bruisend feest bij de eerste paal is leuk, maar denk ook aan serieuze zaken. Waar medewerkers te maken krijgen met nieuwe werksituaties als een andere machine of nieuw meubilair, zijn instructies over de werking en instelmogelijkheden noodzakelijk. Meteen een prima gelegenheid voor voorlichting over veilig en gezond werken. Bewaak dat er op een afgesproken tijdstip een evaluatie plaatsvindt, na een half jaar bijvoorbeeld. Ook hier biedt de verplichte RI&E houvast. Bij een wijziging in werksituatie of werkomgeving is het zaak die aan te passen. Sommige bedrijven hebben dit opgenomen in de procedure Management of Change (MOC).

Dus, or: maak bij de eerste geruchten van nieuwbouw, verbouwing of verhuizing duidelijke afspraken over de besluitvorming in het gehele traject. En blijf betrokken bij de afzonderlijke onderdelen, wijzigingen en verdere uitwerkingen waarvoor advies of instemming nodig is. Geef niet 'alles' gelijk uit handen. En neem de stem van de medewerkers en de arbo-deskundigen mee. Het gebouw wordt er alleen maar beter van. ➡

UIT DE PRAKTIJK: NIEUWE BALIES

Er zijn 15 nieuwe balies gepland. De preventiemedewerker heeft de ergonomische normen bekeken. Om te ervaren welke balie het prettigst en meest praktisch is om aan te werken, wordt een aantal testopstellingen geplaatst. De or is nauw betrokken en gaat na of de wensen en ideeën van medewerkers voldoende in het project worden meegenomen.

UIT DE PRAKTIJK: INPAKMACHINE

Bij een productiebedrijf is onlangs een inpakmachine verplaatst. Dat leek op zich een eenvoudige operatie. Al snel blijkt de nieuwe plek niet goed. De magazijnmedewerkers hoeven minder ver te lopen, maar moeten nu steeds een route nemen waar veel heftrucks langskomen. Niet handig en erg onveilig. Een uitgebreide arbo-toets had veel geld en ellende kunnen besparen.